

Możliwości wykorzystania ETV do zakupu innowacyjnych technologii w sektorze publicznym

radca prawny Michał Kuźniak

Kancelaria Radców Prawnych Klatka i Partnerzy

m.kuzniak@prawoochronysrodowiska.com.pl

ETV w zamówieniach publicznych oraz w procedurze koncesji na roboty budowlane i usługi

- Określenie przez zamawiającego wymogów co do przedmiotu zamówienia
- Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego
- Ocena zgodności spełnionego świadczenia z wymaganiami kontraktowymi

Określenie przez zamawiającego wymogów co do przedmiotu zamówienia

- wykorzystanie danych o parametrach zbadanych i dostępnych na rynku technologii zawartych w świadectwach lub raportach weryfikacji technologii ETV do sprecyzowania własnych oczekiwań co do przedmiotu zamówienia

- jako wymogi stawiane technologii w opisie przedmiotu zamówienia
- jako kryteria oceny ofert

Wymogi stawiane technologii w opisie przedmiotu zamówienia

Sposoby opisu przedmiotu zamówienia wg ustawy Prawo zamówień publicznych:

- funkcjonalno-wydajnościowy (ETV)
- normatywny
- mieszany

Art. 30 Prawa zamówień publicznych

1. Zamawiający opisuje przedmiot zamówienia w jeden z następujących sposobów, z uwzględnieniem odrębnych przepisów technicznych:

1) przez **określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności**, w tym wymagań środowiskowych, pod warunkiem że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu udzielenie zamówienia;

2) przez **odniesienie się w kolejności preferencji do:**

a) Polskich Norm przenoszących normy europejskie,

b) **norm** innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego przenoszących normy europejskie, (...)

e) norm międzynarodowych,

f) specyfikacji technicznych, których przestrzeganie nie jest obowiązkowe, przyjętych przez instytucję normalizacyjną, wyspecjalizowaną w opracowywaniu specyfikacji technicznych w celu powtarzalnego i stałego stosowania w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa,

g) innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organizacje normalizacyjne;

- 3) przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, oraz przez odniesienie do wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o których mowa w pkt 1, w zakresie wybranych cech;
- 4) przez odniesienie do kategorii wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o których mowa w pkt 1, i przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami dotyczącymi wydajności lub funkcjonalności.

Opisując przedmiot zamówienia przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, aprobat, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, zamawiający jest obowiązany wskazać, że dopuszcza rozwiązania równoważne opisywanym, a odniesieniu takiemu towarzyszą wyrazy "lub równoważne".

Wykonawca, który powołuje się na rozwiązania równoważne opisywanym przez zamawiającego, jest obowiązany wykazać, że oferowane przez niego dostawy, usługi lub roboty budowlane spełniają wymagania określone przez zamawiającego.

Zgodnie z art. 30 ust. 8 ustawy Prawo zamówień publicznych, **zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia na roboty budowlane może wymagać m.in.**

- określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat,
- określonej wydajności, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym procedur dotyczących zapewnienia jakości,
- dotatkowych badań i testów przeprowadzanych przez jednostki autoryzowane w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku,
- warunków testowania, kontroli i odbioru obiektów budowlanych,
- metod i technik budowy,
- wszelkich pozostałych warunków technicznych.

Zgodnie z art. 30 ust. 9 ustawy Prawo zamówień publicznych, **zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia na dostawy lub usługi może wymagać m.in.**

- posiadania przez dostawę lub usługę określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat,
- testów i metod testowania,
- określonych poziomów jakości,
- określonej wydajności,
- procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia dostawy lub usługi,
- procedury oceny zgodności.

Możliwość ustalania wymogów w opisie przedmiotu zamówienia wykraczających ponad ustanowione normy

Art. 89 ust. 5 Prawa zamówień publicznych

W przypadku gdy opis przedmiotu zamówienia odnosi się do wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, **zamawiający nie może odrzucić oferty zgodnej z Polską Normą** przenoszącą normę europejską, **normami** innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego przenoszącymi normy europejskie, z europejską aprobatą techniczną, ze wspólną specyfikacją techniczną, z normą międzynarodową lub z systemem referencji technicznych, **jeżeli te normy**, aprobaty, specyfikacje i systemy referencji technicznych **dotyczą wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności określonych przez zamawiającego i jeżeli wykonawca w ofercie udowodni, że spełnia wymagania dotyczące wydajności lub funkcjonalności określone przez zamawiającego.**

Możliwość ustanawiania kryteriów oceny ofert wykraczających ponad ustanowione normy dla oferowanych parametrów

Art. 91 ustawy Prawo zamówień publicznych

Kryteriami oceny ofert są cena lub koszt albo cena lub koszt i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:

- 1) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne; (...)
- 3) aspekty środowiskowe, w tym efektywność energetyczna przedmiotu zamówienia;
- 4) aspekty innowacyjne;

Możliwość ustanawiania kryteriów oceny ofert wykraczających ponad ustanowione normy dla oferowanych parametrów

Art. 91 ustawy Prawo zamówień publicznych

Kryterium kosztu można określić z wykorzystaniem rachunku kosztów cyklu życia.

Rachunek kosztów cyklu życia może obejmować w szczególności koszty:

1) poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników związane z:

- nabyciem,
- użytkowaniem, w szczególności zużycie energii i innych zasobów,
- utrzymaniem,
- wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty zbierania i recyklingu;

2) przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym związane z cyklem życia produktu, usługi lub robót budowlanych dotyczące emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować.

Propozycje kategorii wymogów i kryteriów środowiskowych w raportach na zlecenie Komisji Europejskiej pn. „**Zielone zamówienia publiczne**”.

Polska wersja raportu z czerwca 2013 dotyczącego wymogów i kryteriów środowiskowych z zakresu infrastruktury wodno-ściekowej pod adresem https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0025/26638/Kryteria_ZZP_infrastruktura_wodno_sciekowa.pdf.

W dokumencie - kryteria UE z zakresu Zielonych zamówień publicznych, których stosowanie **zaleca się** przy udzielaniu zamówień publicznych na projekty infrastruktury wodno- ściekowej.

Załącznik - Raport Techniczny - szczegółowe informacje dotyczące przyczyn wyboru kryteriów oraz odniesienia do źródeł (w tym norm)

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

1. Charakterystyka energetyczna

Ogólne zapotrzebowanie zakładu oczyszczania na energię nie jest wyższe od określonego poziomu:

Jednostka, oczyszczalnie ścieków: kWh w przeliczeniu na osobę lub kWh/m³ oczyszczonych ścieków. Jednostka, kanalizacja: kWh/m³ słupa przetransportowanych ścieków.

Jednostka, oczyszczalnie osadów: kWh/tona osadów lub kWh/m³ osadów.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

1. Charakterystyka energetyczna

Punkty będą przyznawane za:

Jednostkowe zużycie energii niższe niż wymagane w specyfikacjach technicznych, obliczone w oparciu o ogólne zapotrzebowanie na energię całego zakładu oczyszczania oraz w odniesieniu do wybranych urządzeń procesowych (systemy napowietrzania/dmuchawy, mieszadła, sprzęt do odwadniania osadów, suszarki osadów, sprzęt na gaz, piece do spalania osadów).

Ocena: Ważna i spełniająca kryteria oferta o najniższym proponowanym jednostkowym zużyciu energii otrzyma maksymalną liczbę punktów.

Weryfikacja: Ocena będzie opierała się informacjach natury technicznej, przedłożonych przez oferenta na poparcie proponowanego jednostkowego zużycia energii.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

2. Zużycie wody

Punkty będą przyznawane za środki oszczędzania wody wykraczające poza specyfikacje wskazane w dokumentach przetargowych w ramach kryteriów podstawowych. Maksymalne zużycie wody może być określone np. w odniesieniu do następujących elementów oczyszczania:

- przechylenie krat, membran itp. w oczyszczalni ścieków (m³ zużytej wody na 1000 m³ oczyszczonych ścieków)
- Skruber związany z piecem do spalania osadów (m³ zużytej wody na Nm³)
- Czyszczenie zamontowanych rur (m³ zużytej wody na 100 m zamontowanych rur)

Ocena: Ważna i spełniająca kryteria oferta o najniższym proponowanym jednostkowym zużyciu wody pitnej otrzyma maksymalną liczbę punktów

Weryfikacja: Oferenci powinni wykazać przewidywane ilości wody pitnej zaoszczędzonej dzięki każdemu z proponowanych środków, odnosząc się do poprzednich projektów lub niezależnych ocen technicznych.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

2. Zużycie wody

Punkty będą przyznawane za wykorzystanie wody deszczowej i szarej
Oferent musi zaproponować sposób zmaksymalizowania wykorzystania wody deszczowej i szarej.

Punkty będą przyznawane w oparciu o złożone oferty. Te ostatnie będą oceniane według następujących kryteriów:

- Model i jakość technologii, w tym możliwość przystosowania do konstrukcji budynku
- Szacowany odsetek źródeł wody deszczowej i szarej w ogólnym zaopatrzeniu w wodę/zużyciu wody
- Koszty utrzymania i trwałość produktu (koszty instalacji i konserwacji).

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

2. Zużycie wody

Punkty będą przyznawane za wykorzystanie wody do montażu i naprawy rur kanalizacyjnych

Oferent musi zaproponować sposób na zmniejszenie zużycia świeżej wody do spłukiwania rur przed montażem i po nim. Te ostatnie będą oceniane według następujących kryteriów:

- Liczba spłukań przed montażem i po nim
- Szacowane zużycie wody jako odsetek zużycia [x16] m³ wody na metr zamontowanej rury

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

3. Skuteczność oczyszczania ścieków

Oczyszczalnia ścieków musi spełniać normy dotyczące ścieków oczyszczonych, określone w dyrektywie w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, lub normy wskazane w regulacjach krajowych, jeżeli są one bardziej rygorystyczne.

Punkty będą przyznawane za:

- Większą niż wymagana w specyfikacjach technicznych skuteczność oczyszczania w zakresie BZT, ogólnej zawartości azotu i ogólnej zawartości fosforu, z metali ciężkich, z organicznych substancji priorytetowych, z produktów farmaceutycznych (tramadolu i prymidonu), z patogenów
- Ograniczone wykorzystanie koagulantu(-ów) na kg usuniętego fosforu

Weryfikacja: Oferenci powinni określić przewidywany wpływ każdego z dodatkowo proponowanych środków na skuteczność oczyszczania, odnosząc się do poprzednich projektów lub niezależnych ocen technicznych

Istotne jest precyzyjne zdefiniowanie jakości ścieków przyjmowanych.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

4. Skuteczność oczyszczania gazów spalinowych

Spalarnia osadów musi spełniać wymogi dyrektywy w sprawie spalania odpadów (2000/76/WE) oraz dokumentu BREF dotyczącego spalania odpadów z sierpnia 2006 roku.

Punkty mogą być przyznawane proporcjonalnie do gwarantowanej zawartości SO₂, NO_X, HCl i pyłów (mg/Nm³) w emitowanych gazach, wyrażonej w mg/Nm³ (np. zero punktów za zawartość równą obowiązującym normom emisji i dziesięć punktów za 0 mg/Nm³). Specyfikacja dotycząca skuteczności filtra gazów spalinowych w zakresie oczyszczania z gazów spalinowych musi obejmować następujące

- Rtęć
- WWA
- Ogólna zawartość kadmu i talu (oraz ich składniki wyrażone jako metale)
- Cynk

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

4. Skuteczność oczyszczania gazów spalinowych

Punkty mogą być przyznawane proporcjonalnie do gwarantowanej zawartości rtęci, WWA, ogólnej zawartości kadmu, talu i cynku w emitowanych gazach, wyrażonej w mg/Nm³ (np. zero punktów za zawartość równą obowiązującym normom emisji i dziesięć punktów za 0 mg/Nm³).

Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć dokumentację potwierdzającą gwarantowane normy emisji (mg/Nm³).

Osiągnięcie przewidzianych poziomów emisji powinno być sprawdzane za pomocą programu próbek i analiz. Liczba próbek zależy od rozmiarów zakładu i powinna zostać sprecyzowana w dokumentacji przetargowej.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

Rodzaje wskaźników wydajności mających zastosowanie na etapie budowy i eksploatacji, a także poziomy, których przestrzegania należy wymagać w przypadku mniej oczywistych czynników oddziaływania:

Zapachy: Zakład nie powinien powodować problemów związanych z nieprzyjemnymi zapachami wewnątrz ani na zewnątrz obiektów. Stężenie siarkowodoru (H₂S) powinno być niższe niż xx ppb na granicy terenu zakładu i xx ppb na jego terenie.

Kryteria UE z zakresu Zielonych Zamówień Publicznych

Hałas: Maksymalny dopuszczalny poziom hałasu. W dzień (od godz. 8:00 do godz. 20:00) maks. xx dB(A) W nocy (od godz. 20:00 do godz. 8:00) maks. xx dB(A)

Lokalny ruch drogowy: Wyrażona w procentach zmiana w ruchu drogowym w godzinach szczytu z terenu i na teren obiektu w określonym okresie. Określony maksymalny wzrost ruchu wyrażony w procentach.

Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego

Art. 30b ustawy Prawo zamówień publicznych

1. Zamawiający może wymagać od wykonawców przedstawienia certyfikatu wydanego przez jednostkę oceniającą zgodność lub **sprawozdania z badań** przeprowadzonych przez tę jednostkę jako środka dowodowego potwierdzającego zgodność z wymaganiami lub cechami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia, kryteriach oceny ofert lub warunkach realizacji zamówienia.
2. Przez jednostkę oceniającą zgodność rozumie się jednostkę wykonującą działania z zakresu oceny zgodności, w tym kalibrację, testy, certyfikację i kontrolę, akredytowaną zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008

Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego

Jeżeli przedmiotem oceny są parametry wykraczające poza minima wynikające z norm albo nienormowane, wskazane jest weryfikowanie oferty na podstawie dokumentacji ETV przygotowanej przez niezależną i bezstronną jednostkę

W siwz: sprawozdania z badań wydane przez jednostki posiadające akredytację jednostki inspekcyjnej typu A zgodną z normą ISO/IEC 17020:2012 do prowadzenia weryfikacji technologii środowiskowych zgodnie z Ogólnym Protokołem Weryfikacji ETV UE, albo zgodnie z normą ISO 14034:2016 w zakresie dotyczącym przedmiotu zamówienia.

Jeżeli zamawiający oczekuje potwierdzenia parametrów technologii jedynie poprzez analizy laboratoryjne i jedynie w odniesieniu do obecnie istniejących norm, powinien od jednostki oceniającej zgodność wymagać tylko akredytacji do prowadzenia badań według normy ISO/IEC 17025, dostosowanej do zakresu wymaganych badań.

Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego

4. Zamawiający akceptuje odpowiednie środki dowodowe, inne niż te, o których mowa w ust. 1 i 3, w szczególności dokumentację techniczną producenta, w przypadku gdy dany wykonawca nie ma ani dostępu do certyfikatów lub sprawozdań z badań, o których mowa w ust. 1 i 3, ani możliwości ich uzyskania w odpowiednim terminie, o ile ten brak dostępu nie może być przypisany danemu wykonawcy, oraz pod warunkiem że dany wykonawca udowodni, że wykonywane przez niego roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają wymogi lub kryteria określone w opisie przedmiotu zamówienia, kryteriach oceny ofert lub warunkach realizacji zamówienia.

Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego

Odmowa akceptacji przez zamawiającego innych środków dowodowych niż sprawozdania z badań i certyfikaty – gdy brak dostępu może być przypisany danemu wykonawcy.

Jeżeli opublikowane zostało wstępne ogłoszenie informacyjne o planowanych w terminie następnych 12 miesięcy zamówieniach albo roczny plan postępowań o udzielenie zamówień, w których wskazano na wymóg potwierdzenia parametrów sprawozdaniami z badań, można będzie z reguły uznać, że brak dostępu do świadectwa ETV przy zamówieniach udzielanych pod koniec roku należy przypisać danemu wykonawcy. W takiej sytuacji inne dowody nie powinny zostać dopuszczone.

Potwierdzenie spełniania przez oferowaną technologię oczekiwań zamawiającego

Zamawiający może w ramach oceny ofert sam zlecić przeprowadzenie ETV dla zaoferowanych mu technologii.

- konieczność długiego okresu związania ofertami
- może mieć zastosowanie w trybach udzielania zamówień przeznaczonych dla usług lub dostaw o charakterze niestandardowym, jak np. w dialogu konkurencyjnym.

Ocena zgodności spełnionego świadczenia z wymaganiami kontraktowymi

Umowa w sprawie zamówienia publicznego na innowacyjną technologię może przewidywać, jako przesłankę odbioru przedmiotu zamówienia, przedstawienie zamawiającemu przez wykonawcę świadectwa weryfikacji ETV z wdrożonej tym zamówieniem technologii (ewentualnie także fragmentów lub całości raportu z weryfikacji), potwierdzających spełnienie parametrów określonych w opisie przedmiotu zamówienia i w ofercie wykonawcy.

W umowie należało będzie wskazać na wymóg sporządzenia w/w dokumentów przez jednostkę posiadającą akredytację jednostki inspekcyjnej typu A zgodną z normą ISO/IEC 17020:2012 do prowadzenia weryfikacji technologii środowiskowych - zgodnie z Ogólnym Protokołem Weryfikacji ETV UE w zakresie dotyczącym przedmiotu zamówienia, albo zgodnie z normą ISO 14034:2016 w zakresie dotyczącym przedmiotu zamówienia.

ETV w procedurze koncesji na roboty budowlane lub usługi

Ustawa z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. poz. 1920)

W ogłoszeniu o koncesji zamawiający zamieszcza:

- 1) **opis przedmiotu umowy koncesji;**
- 2) przesłanki wykluczenia wykonawców;
- 3) kryteria kwalifikacji;
- 4) **opis kryteriów oceny ofert;**
- 5) **minimalne wymagania, o ile zostały określone.**

Wymogi dotyczące opisu przedmiotu umowy koncesji

1. Zamawiający określa w dokumentach koncesji wymogi techniczne lub funkcjonalne robót budowlanych lub usług, będących przedmiotem umowy koncesji.

2. Wymogi dotyczące przedmiotu umowy koncesji mogą obejmować w szczególności:

- poziomy jakości,
- poziomy oddziaływania na środowisko i klimat,
- przeprowadzenie oceny zgodności,
- wydajność, bezpieczeństwo lub wymiary,
- przeprowadzone testy i ich metody.

Kryteria oceny ofert

1. Zamawiający wskazuje kryteria oceny ofert związane z przedmiotem umowy koncesji w kolejności od najważniejszego do najmniej ważnego.
2. Kryteriami oceny ofert mogą być w szczególności aspekty środowiskowe, społeczne lub innowacyjne przedmiotu umowy koncesji.
3. W wyjątkowych przypadkach, gdy oferta zawiera rozwiązanie innowacyjne, stanowiące wdrażanie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym procesu produkcji lub budowy (...) którego zamawiający nie mógł przewidzieć mimo zachowania należytej staranności, zamawiający może zmienić kolejność kryteriów oceny ofert w celu uwzględnienia tego rozwiązania.

Kryteria oceny ofert

Zamawiający nie może odrzucić oferty z tego powodu, że oferowane roboty budowlane lub usługi nie spełniają wymogów technicznych i funkcjonalnych określonych w opisie przedmiotu umowy koncesji, o ile wykonawca udowodni w ofercie, że proponowane rozwiązanie w równoważnym stopniu spełnia te wymogi.

Weryfikacja zaoferowanych parametrów

Brak wskazań w ustawie – możliwość nałożenia na wykonawcę w przypadkach uzasadnionych wymaganiami zamawiającego obowiązku udokumentowania oferowanych parametrów świadectwem i raportem z weryfikacji ETV

Zamawiający może w ramach oceny ofert sam zlecić przeprowadzenie ETV dla zaoferowanych mu technologii.

Ocena zgodności spełnionego świadczenia z wymaganiami kontraktowymi

Umowa w sprawie koncesji może przewidywać, jako przesłankę odbioru świadczenia, przedstawienie zamawiającemu przez wykonawcę świadectwa weryfikacji ETV z wdrożonej tym zamówieniem technologii (ewentualnie także fragmentów lub całości raportu z weryfikacji), potwierdzających spełnienie parametrów określonych w opisie przedmiotu zamówienia i w ofercie wykonawcy.